

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ София п.ког. 1797 тел.: 91-907 факс: 62 28 30
Регистрационен индекс и дата 5416 / 8-08-16

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ФАКУЛТЕТ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО
Регистрационен индекс и дата 4044 / 08.08.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Александър Николов Ташев
Лесотехнически университет – София

за материалите, представени от доц. д-р Васил Христов Стипцов от факултета по горско стопанство (ФГС) на Лесотехническия университет, за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” в област висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5. „Горско стопанство”, научна специалност „Лесовъдство” (вкл. Дендрология), по дисциплината „Стопанисване на горите”. обявен за нуждите на катедра „Лесовъдство” във ФГС, публикуван в „Държавен вестник”, брой 26, от 01.04.2016 г.

1. Кратки биографични данни за кандидата.

През 1978 г. Васил Христов Стипцов завършва Висшия лесотехнически институт в София (сега ЛТУ) по специалността „инженер по горско стопанство”. Започва трудовата си дейност като лесничей по дърводобива и като ръководител на горските разсадници в ДГС-София. Работейки в производството, публикува първите си научни статии.

През 1980 г. спечелва конкурс и постъпва като научен сътрудник III степен в ИГ-БАН, където продължава научно-изследователската си дейност. През 1988 г. защитава дисертация и придобива научна степен „кандидат на селскостопанските науки” (сега доктор).

През 1991 г. кандидатства и е избран за „старши научен сътрудник” по специалността „Лесовъдство” в секция „Биология на гората” в ИГ-БАН. Избран е за ръководител секция „Горска биология” и е бил член на научния и директорския съвет на ИГ-БАН.

Паралелно с научно-изследователската си работа доц. д-р Васил Стипцов е заемал и отговорни административни длъжности, като зам. кмет на община „Връбница” (1991-1992); първи зам. началник и главен секретар на Националното управление по горите (НУГ) при Министерство на земеделието, горите и аграрната реформа (1997-2001). Бил е и програмен директор на Българо-швейцарската програма за горите и управител на швейцарската Фондация „Силвика” – Интеркооперацион – Берн, Швейцария (2003-2007).

През 2000 г., след спечелен конкурс за „доцент”, започва работа в ЛТУ – София като преподавател в катедра „Лесовъдство”, при ФГС, където работи и до днес.

2. Общо описание на представените материали.

Кандидатът доц. д-р Васил Христов Стипцов е представил за участието си в конкурса за професор по дисциплината „Стопанисване на горите” 102 научни труда. В материалите са включени само научни публикации и учебни пособия публикувани след придобиването на научното звание „доцент”.

2.1. Предоставените материали могат да се класифицират по следния начин:

- монографии – 9 бр.;
 - студия – 1 бр.;
 - книги и брошури – 8 бр.;
 - учебник – 1 бр.;
 - учебни пособия и наръчници – 16 бр.
- Публикации в научни списания и сборници – общо 68 броя:**
- Публикации в научни (реферирани) списания – 44 бр.;
 - Публикации в сборници от научни форуми – 16 бр.;
 - Научно-приложни публикации – 8 бр.

2.2. По важност публикациите се разпределят по следния начин:

- - монографии и студии – 9 бр.
- - книги /брошури – 8 бр.
- - учебници – 1 бр.
- - учебни пособия (наръчници, таблици и пр.) – 16 бр.
- - публикации в научни списания – 68 бр. (в т. ч. 2 статии в списания с импакт-фактор; пленарни доклади - 1 брой, в реферирани списания – 44 бр. и в нереферирани – 21 бр.)

2.3. Според мястото на публикуване представените материали разпределят по следния начин:

- статии в реферирани български и чужди списания – 44 бр.;
- статии в нереферирани списания – 21 бр.;
- статии с импакт фактор и пленарен доклад – 3 бр.;
- монографии – 9 бр.;
- книги – 8 бр.;
- учебници – 1 бр.;
- учебни пособия – 16 бр.

2.4. Език, на който са публикувани:

- на български език – 85 бр.;
- на чужд език – 16 бр.;
- на български и на английски език – 1 бр.

2.5. Съавторство:

- самостоятелни – 13 бр.;
- с един съавтор – 40 бр.;
- с двама съавтори – 13 бр.;
- с трима и повече съавтори – 36 бр.

Първи автор е на 54 научни публикации.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в научната литература.

До настоящия момент, след първата хабилитация, кандидата е установил 161 цитирания на 57 публикации, като 30 от цитиранията са на английски език. От тях 5 са в списания с импакт-фактор, 48 в реферирани издания, 35 са в нереферирани списания и сборници от научни форуми и 73 са в учебни помагала, монографии,

дисертации (21 бр.) и др. Тези данни са неоспоримо свидетелство за високото научно ниво на неговите публикации.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата:

4.1. Учебно-педагогическа дейност.

Учебно-педагогическата дейност на доц. д-р Васил Христов Стипцов се състои в провеждане на упражнения и лекции в периода 2000-2016 г.г. За осигуряване на учебния процес кандидатът е разработил 9 учебни програми по различни дисциплини по които е водил лекции и упражнения. От тях две са за ОКС „бакалавър” (по дисциплините „Стопанисване на горите” и „Системи за управление на качеството в туризма”; 5 програми за ОКС „магистър” (по дисциплините „Многофункционално стопанисване на горите”, „Управление на качеството”, „Системи за управление на качеството”, „Устойчиво ползване на земите” и др.), както и две учебни програми за провеждането на учебни практики по дисциплините „Стопанисване на горите” – бакалавърска степен и по „Многофункционално стопанисване на горите” – магистърска степен.

Разработените учебни програми са свързани с направлението по което е обявен конкурса. Те периодично са били актуализирани от автора според новостите в законовата и подзаконовата база, свързана с преподаваната материя. Три от дисциплините са били нови за своите специалности.

От данните за учебната заетост, е видно, че доц. Стипцов има значителна аудиторна и извънаудиторна заетост, която значително надхвърля възприетия норматив от 360 часа годишно.

В периода 2008-2016 доц. Стипцов е бил научен ръководител на 21 дипломанти, като 19 от тях са били в ОКС „магистър,” и само двама в ОКС „бакалавър”. Също така, той е научен ръководител на четирима докторанти, от които двама успешно са защитили докторските си дисертации. Другите двама докторанти са на различни етапи от работата по докторските си дисертации.

Прави впечатление, че независимо от голямото натоварване с учебна и административна работа, доц. Стипцов е успял да работи активно и по научни задачи и да подготви голям брой научни публикации.

4.2. Научни и методични приноси.

Изследванията, отразени в представените за конкурса трудове, са в областта на стопанисването на горите и горските територии, многофункционалното стопанисване на горите, многофункционалното горско планиране и качеството на управление на процесите в организациите в горския сектор.

4.2.1. Научно-методологични приноси, свързани със стопанисването на горите и горските територии.

- разработени са материали за стопанисване на публичните и частните гори в условията на плурализъм в собствеността;
- направени са изследвания и анализи на проблемите при стопанисване на общински гори – представена е формата на управление на общински гори;
- направен е анализ на агролесовъдството в България и възможностите за устойчивото му развитие. Описани са агролесовъдските системи в България и в частност тези от Североизточна България, както и на агролесовъдските системи с участието на тополите, като природосъобразна и доходоносна инвестиция и са предложени препоръки за стопанисването им;
- направени са проучвания върху състоянието и досегашното стопанисване на

кестеновите гори в България. Направен е опит за характеризирание на условията на месторастене при които се развиват кестеновите гори, като месторастенията са класифицирани в три основни групи и са направени препоръки за стопанисването им, които са включени в нормативната уредба за бъдещото стопанисване и управление на тези ценни за страната гори;

- направен е анализ на състоянието и стопанисването на издънковите гори в т. ч. буковите, дъбовите, церовите и др., като резултат от заложените в нормативната база принципни постановки. Направена е лесовъдско-таксационна характеристика на тези гори за период от 60 години. Посочват се причини за лошото състояние на издънковите гори в страната;
- проучена е динамиката на измененията в лесовъдско-таксационните показатели на буковите и дъбовите гори за период от 60 години (1950 до 2010 г.). Направени изводи за състоянието на тези гори и са дадени препоръки за бъдещото им стопанисване. Анализирани са резултатите от провежданите сечи в буковите гори през различните периоди на стопанисване, както и стопанисването на горите пострадали от природни нарушения;
- направен е анализ на проблема „реконструкция на горски насаждения“, като на основата на използване на над 50 годишен период на изследване теоретично са обосновани несъвършенствата и недостатъците на този метод за стопанисване на горите. Представени са вижданията на автора за реконструкцията – базирана само на критериите „производителност на насажденията“ и връзката „дървесен вид-растежна среда“. Представено е определение за „реконструкция“ и три вида на лесовъдските въздействия;
- разработени са и са внедрени в практиката обемно-разредни таблици за обикновения габър (*Carpinus betulus* L.). Разработените таблици са приети от Националното управление за горите за внедряване и са съставна част на „Наръчник на таксатора“ (2004) и „Справочник по дендробиометрия“ (2004);
- представени са теоретичните основи на важни за лесовъдската наука и практика теми. Посочени са някои широко прилагани методи и задачи за оценка и подредба на практическите занятия по лесовъдство. Разработен е учебен материал - добре илюстриран и съобразен със съвременната лесовъдска терминология и номенклатура на провежданите сечи в горите, което е в помощ на лесовъди, обучаващи се и/или заети в практическата и научна дейност;
- в рамките на работата по проект INTEGRAL е осъществено комплексно изследване върху горските ресурси, на ниво ландшафтен комплекс. Наложена е промяна в традиционното разбиране в управлението на горите; за първи път в България в два представителни обекта (общините Тетевен и Велинград), са събрани данни за горите и са определени ключови фактори, оказващи влияние на управлението на горите; с помощта на информационни системи е оценено бъдещото изменение на тези фактори за период от 40 години, в резултат от прилагане на 12 различни лесовъдски системи от въздействия са моделирани резултати от възпроизводството на екосистемните функции и услуги от горите; разработени са 4 възможни сценария за управление на горите; разработени са „пътна карта“ и „система от политически действия“ на национално и местно равнище за постигане на желаните цели при стопанисването на горите за период от 40 години; реално са разработени и приети от съответните общински съвети Планове за развитието на горите на територията на общините Тетевен, Велинград и Сърница.

4.2.2. Научно-методически приноси свързани с многофункционалното стопанисване на горите и многофункционалното горско планиране:

- за първи път е направено обстойно проучване върху общественото мнение и нагласа за природосъобразно стопанисване на горите в България. Проведена е анкета в 9 града на България в организации извън горския сектор и сред населението. Установено е, че сред неспециалистите няма достатъчно ясна формулирана нагласа относно провежданите мероприятия за природосъобразно и устойчиво стопанисване на горите в България;
- проведено е допитване сред гражданите от община Белово за управлението и стопанисването на горите на територията на общината и възможността да се пристъпи към залесяване на пустеещи и изоставени земеделски земи. Разработена е анкетна карта с 16 въпроса и варианти на отговори. Направено е проучване на общественото мнение за многофункционалното стопанисване на горите и възможностите за залесяване на изоставени земеделски земи с дървесни видове за създаването на нови гори;
- изследвани са процесите, свързани с многофункционалното стопанисване на горите и многофункционалното горско планиране в Швейцария и някои страни от Европа, като Полша, Латвия, Германия (Бавария), Словения, Чехия, Русия и др. Направен е сравнителен анализ на заложените принципни положения и постановки при провеждането на стратегическото и оперативното планиране в горския сектор на тези страни;
- направен е анализ на връзката между многофункционалното стопанисване, горско планиране и законодателната база в страната. Представена е „Концепция за многофункционалното горско планиране (МГП) – цели, същност, значение и стратегическа ориентация; представени са добрите практики и научените уроци от прилагането на МГП в България. Те са послужили като база за разработването на новите насоки в управлението и стопанисването на горите в новото горско законодателство;
- проучена е връзката на МГП с многофункционалното стопанисване на горите, многофункционалното стопанство, многофункционалното лесоустройство, лесоустройственото планиране и природосъобразното стопанисване на горите;
- предложена и апробирана е система от критерии и показатели за разработване на Планове за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ) на общинско ниво и областни планове и стратегии за устойчиво развитие на горите на територията на 17 общини и една област;
- разработен е модел на Планове за развитие на горите и горските територии на ниво община, в съответствие с изискванията на новото горско законодателство. Доразвита е и е предложена методика за разработване на ПРГГТ, която включва елементите на плана;
- разработени са и са предложени за условията на горското стопанство на България методически подходи и методи за многофункционално горско планиране. Проучени са връзките между МГП и останалите стратегически документи за развитие на горския сектор. За условията на България е разработен алгоритъм за прилагане на метода на участие на заинтересованите страни в процеса на многофункционално горско планиране, като са пренесени и наложени за нашите условия добри европейски практики;
- предложена е „Методика за разработване на областни планове за развитие на горите и горските територии“ по проект „Стратегическото планиране в българските гори – гарант за ефективно управление и устойчиво развитие“.

Тя е публикувана в „Наръчник за разработване на областни планове за развитие на горски територии“;

- изследван е екологичният, икономически и социален потенциал на горските територии за устойчивото развитие на общините Тетевен, Велинград, Гърмен, Берковица, Вършец, Генерал Тошево, Крушари, Несебър и Батак;
- проучено е значението на социално-икономическото партньорство за ефективна местна и регионална политика, управлението на човешките и природни ресурси чрез обучение по многофункционално горско планиране.

4.2.3. Научно – методически приноси свързани с качество на управление на процесите в организациите в горския сектор:

- проучени са проблемите пред сертификацията на горите и горските територии в България. Посочени са възможностите за прилагане на ISO стандартите в горския сектор, като са описани предизвикателствата и предимствата от въвеждането им. Посочва се, че сертифицирането по този стандарт е начин за задоволяване на доверието на потенциалните и реалните клиенти от целия свят;
- разработена, внедрена и е сертифицирана Система за управление на качеството за Регионална дирекция по горите – за РДГ-Ловеч и РДГ – Стара Загора, учебно опитно горско стопанство (УОГС) – за УОГС - Юндола и УОГС – Петрохан, за ТП ДГС – Селище, Гърмен, Дупница, Кресна, Етрополе, Троян, Варна, Дикчан, с. Сатовча, Шерба- с. Старо Оряхово;
- разработена, внедрена и е сертифицирана Система за управление на качеството за Лесоустройствена фирма – „Пролес инженеринг“ ООД, както и за над 20 дърводобивни и дървообработващи фирми;
- внедрени са системи за управление на качеството (СУК) в редица горски, ловни и учебни стопанства, регионални дирекции по горите, горски фирми и професионалната гимназия по горско стопанство в гр. Велинград. Всички са сертифицирани по стандарт ISO 9001:2008 и ежегодно преминават през контролни или ресертификационни одити;
- направени са сравнителни анализи на управлението на качеството в проектантски фирми, в РДГ, както и на ТП ДГС, ТП ДЛС сертифицирани и по двете системи – ISO и FSC. Проучени са въпросите за груповата сертификация. Препоръките от тези изследвания са залегнали в ЗГ (2011) в раздел „Горска сертификация“;
- разработени са учебни материали за подготовка на кадри в системата на горите в България и наръчници за практическо използване.

4.3. Научно-приложни приноси.

На основата на проведените от кандидата изследвания и получените резултати, са направени предложения при разработване на нормативни и стратегически документи в горскостопанската област. Тези документи са приети на съответните нива на държавната горска администрация и са обнародвани.

Представени са 35 бр. приети разработки и участия в разработване на Закон за горите, Закон за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд, Наредба за сечите в горите, концепции за стопанисване на горите – частна и общинска собственост, концепция за обучение и консултиране на собствениците на недържавните гори в България; Билатерална програма за сътрудничество в сектор горско стопанство между България и Швейцария; Национална концепция за опазване на горите от пожари; наръчник за разработване на областни планове; СУК на РДГ, ТП

ДГС/ДЛС, горски фирми и пр. По важни приноси от тези разработки са:

- представени са текстове за подобряване на Наредбата за сечите в горите на основата на опита и познанията в областта на стопанисването на горите;
- направени са редакции в гл. 2 – Трансформация на горски насаждения и гл. 3 – Допълнителни лесовъдски мероприятия в Наредба 33 от 30.07.2004 г. за видовете сечи и методите за тяхното провеждане, която е основополагащ документ за провеждане на лесовъдските дейности при стопанисването и ползването на горите;
- предложени са нови моменти в Закона за горите Обн., ДВ, бр. 19 от 8.03.2011 г. Новото е, че са определени нови функции и категоризации на горите и горските територии. Определени са трите нива на горско планиране, респективно и разработваните стратегически документи за развитие на сектора на съответните нива, тяхното приемане и др. Определено е съдържанието на стратегическите документи на национално ниво;
- чрез Българо-Швейцарската програма за горите (БШПГ/BSFP) са разработени теоретичните основи на многофункционалното стопанисване на горите, учебни програми и планове, въведена е мобилната форма за обучение на горски работници и инструктори в дърводобива, разработени са Планове за многофункционално стопанисване на горите в 13 общини и една областна стратегия.

4. 4. Приложни приноси:

- направена е оценка за необходимостта от обучение на горските работници, провеждащи дейностите в горите, както и разработването на програми за обучение. Разработена и утвърдена е „Учебна програма за обучение на горски работници и инструктори за работа в дърводобива и за придобиване на професионална квалификация за работа с бензиномоторни триони и храсторези“. Определени са институциите, които имат право и които ще провеждат обученията на работниците и инструкторите. Представени са въпроси по разработване на учебните планове; провеждането на обученията; мониторинг на обученията; контрол на обученията и издаването на лицензите за правоспособност за работа с БМТ и храсторези от страна на КТИ при МЗГ. Създадени и оборудвани са три Мобилни центрове за обучение на работници и инструктори. БШПГ е предоставила тези МЦО на ЛТУ, ПГГС гр. Тетевен и ЛТГ гр. Банско. Обучени и са получили правоспособност над 3 000 работници;
- разработени са материали за обучение и самоподготовка на работници и служители по горите за извършване на дейностите в дърводобива и горския сектор;
- за нуждите на ЦПО към СНЦ „Сдружение за етнокултурен и туристически обмен – Сърница“ са разработени учебни материали под формата на презентации и текстови материал за обучение на курсисти по одобрената учебна програма на тема “Лесовъдство - традиции и предизвикателства”.

5. Оценка на личния принос на кандидата.

Тринадесет от научните трудове, представени от доц. Стипцов за участие в конкурса за професор по научната специалност „Лесовъдство“ (вкл. Дендрология) в направление 6.5. „Горско стопанство“, са самостоятелни, а останалите 89 са с авторски колективи – с един съавтор са 40 публикации, с двама съавтори са 13

публикации и останалите 36 са с трима или повече съавтори. Тези данни показват способност на кандидата самостоятелно да формулира и разрешава поставените проблеми. В същото време останалите публикации демонстрират способности и възможности за работа в екип.

6. Критични бележки.

По представените материали могат да бъдат направени някои критична бележки:

6.1. В справката за цитиранията са посочени цитирания в списание с импакт-фактор, *Silva Balcanica*, но от направената от нас справка се вижда, че това списание няма импакт-фактор (виж https://www.researchgate.net/journal/1311-8706_Silva_Balcanica).

6.2. От представените научни статии с импакт-фактор е една статия (в сп. *European Journal of Forest Research*), а не 2, както е посочено в справката, защото едната статия е в *Silva Balcanica* – с номер 71 в списъка.

6.3. Не можем да приемем публикацията под номер 9 (Българо-Швейцарско сътрудничество в областта на природосъобразното, устойчиво и многофункционално стопанисване горите, Българо-Швейцарска програма по горите) като студия, защото тя не носи характер на разширило научно изследване, а по-скоро има научно-популярен информационен характер.

6.4. В представеното от кандидата Приложение 9 – „Класификация на публикациите“ има разминаване в посочените бройки публикации по различните признаци. Посочен е общ брой 114 публикации без научно-популярните. Според мястото на публикуване и броя на съавторите – броя е 60. Според езика на публикуване броя на публикациите е 59. От представената класификация не става ясно как се разпределят публикациите с които доц. Стипцов кандидатства за професура по монографии, книги, научни списания и сборници от научни форуми. В същото време в Приложение 8 – „Справка за научната, преподавателска и експертна дейност на кандидата“ в раздел 1. Научна дейност броя на публикациите за „професор“ е 114. В същото време в „Справката за научните и научно приложните приноси в трудовете, след хабилитирането за „доцент“ е посочено че „От общия брой публикации за конкурса са представени 107 бр.“

Тези различия в представените документи водят до затруднения при оценяване количеството на публикациите с които се кандидатства за академичната длъжност „професор“. В крайна сметка бе установено, че кандидата е представил за рецензиране 102 публикации.

6.5. В представената „Справка за научните и научно приложните приноси в трудовете, след хабилитирането за „доцент“, приносите на кандидата са представени в твърде разширен вид с множество ненужни подробности и отклонения, което затруднява оценяването им. На места се създава впечатлението че те са сбор от резюмета от съответните публикации. Има много повторения и припокриване в текста на документа, като много от отделните точки могат да бъдат обединени. На някои места не е ясно, какъв е личният принос на автора. Обемът на този документ би могъл да се съкрати поне 2-3 пъти, от което само би спечелил.

7. Лични впечатления.

Моите първи лични впечатления от кандидата са свързани с нашите общи студентски години във Висшия лесотехнически институт (сега ЛГУ), където бяхме съкурсници в периода 1973-1978 г.г. Още тогава колегата Стипцов проявяваше много сериозно и отговорно отношение към учебния процес, което проличаваше по време на съвместното ни присъствие на занятия, на които бяхме в общ поток.

Неведнъж той задаваше интересни въпроси на лекторите, които ни водеха различните дисциплини. Години по-късно нашето колегиално общуване продължи вече на професионално ниво.

През 1997 г., заемайки позициите на първи зам. началник и главен секретар на НУГ, доц. Стипцов подкрепи усилията на колектив от ЛТУ-София и ИГ-БАН, да разработи първия за България мащабен проект по изследването на въздействието на пожарите върху горските екосистеми. В резултат на това бяха получени оригинални приноси за практиката и науката, описани в около 30 научни публикации, които често се цитират в по-новите публикации, посветени на тази тема.

Като колеги-преподаватели в ЛТУ след 2000 година, при необходимост, винаги съм получавал компетентни консултации от доц. Стипцов по въпроси, свързани с общата ни научна и преподавателска дейност.

8. Заключение.

Във връзка с посоченото по-горе, считам, че независимо от направените по-горе критични бележки, доц. д-р **Васил Христов Стипцов** отговаря на изискванията на Правилника за заемане на академични длъжности в ЛТУ и на ЗРАС в Република България за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 6.5. „Горско стопанство“, научна специалност „Лесовъдство“ (вкл. Дендрология), поради което предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за избирането му на тази длъжност.

17.07.2016 г.

Член на жури:

/проф. д-р